

Bedömningsmodell och bedömningsmatriser i nivå 1

Från och med läsåret 2023–2024 gäller en ny modell för provbetyg i de nationella proven i svenska nivå 1 och svenska som andraspråk nivå 1. Modellen har tagits fram som en följd av Skolverkets systemramverk för nationella prov. Denna text syftar till att på ett sammanhängande sätt presentera och förklara den nya provbetygsmodellen och de förändringar den medför.

Provbetygsmodellen

Provbetygsmodellen innebär att delprovsresultat inte längre uttrycks med betyg utan i stället med poäng. För att ta fram ett provbetyg räknas delprovsresultaten ihop och summan jämförs med en provbetygsnyckel där gränserna för de olika betygen framgår. Betyg ges alltså endast på det nationella provet som helhet. Anledningen till detta är att provbetyget ger en mer tillförlitlig information än ett delprovsresultat eftersom det bygger på en sammanvägning av flera prestationer.

På nivå 1 motsvarar varje delprov en tredjedel av provbetyget. Nedan finns exempel på en provbetygsnyckel. Observera att gränserna för provbetyg som anges här kan förändras mellan olika prov.

Provbetygsnyckel						
Summa delprovsresultat	0–7	8–13	14–16	17–22	23–25	26–27
Provbetyg	F	E	D	C	B	A

De nya bedömningsmatriserna för delprov A och C

Några förändringar som är gemensamma för delprov A och C gäller bedömningsmatriserna. De viktigaste förändringarna sammanfattas här:

- All tillgänglig information om elevens prestation tas med i sammanvägningen till ett provbetyg
- Vid tidigare helhetsbedömning fanns regeln att alla aspekter måste bedömas på en viss aspektnivå för att prestationen som helhet skulle nå ett visst delprovsbetyg. Det innebar att en stark eller svag prestation i en enskild aspekt inte alltid fick utslag på delprovsbetyget. Därmed kom denna information inte heller med i sammanvägningen till ett provbetyg. I den nya bedömningsmodellen finns inte motsvarande regler. Varje aspektbedömning tas tillvara i sammanvägningen till ett provbetyg.
- Ingen helhetsbedömning görs i delprov A och C
I delprov A och C sker bedömningen som förut utifrån aspekter av elevens prestation. Helhetsbedömningen utgår och ersätts av den poäng som aspektbedömningen leder till. Vilken poäng en elev får framgår av delprovsnycklar. Nedan presenteras matriser och delprovsnycklar för respektive delprov.
- Färre bedömningsbeslut för läraren
Jämfört med de tidigare bedömningsmatriserna leder de nya matriserna till färre bedömningsbeslut för läraren, eftersom inte någon separat helhetsbedömning görs.

Information om de tre delproven

Här presenteras viktiga förändringar för respektive delprov.

Delprov A: muntlig framställning

Helhetsbedömningen har i tidigare bedömningsmodell fyllt funktionen att stärka bedömningens funktionella perspektiv genom att sammanfatta i vilken mån elevens text är anpassad till kommunikationssituationen. Det funktionella perspektivet är nu integrerat i aspekterna, genom användning av ord som *anpassning*, *situationsanpassning* och *kommunikationssituationen*.

Förändringen innebär vidare att avgränsningen av bedömningsaspekterna ändras, så att prestationer som räknas till innehåll och disposition bedöms som en helhet i aspekten Innehåll, medan prestationer som berör språk och framförande bedöms som en annan helhet i aspekten Genomförande. Ett syfte med förändringen är att bedömaren ska se till de större helheterna i elevens prestation, för att närma sig en bedömning där genomförandet, det som sker här och nu, är det centrala. Dispositionens kvalitet ska bedömas utifrån hur väl den lyfter fram innehållet. På motsvarande sätt ska språkets kvalitet bedömas utifrån hur väl språket fungerar vid genomförandet.

Dessutom har bedömningen av det presentationstekniska hjälpmedlet lyfts bort från aspekten Genomförande, för att tydliggöra att det är elevens kommunikation via verbalspråk, röst och kropp som ska fälla avgörandet i denna aspekt. Aspekten Presentationstekniskt hjälpmedel är ändå viktig att bedöma i svenska nivå 1, eftersom hjälpmedlet är obligatoriskt att använda i delprovet. Därför bedöms det i en egen aspekt. Denna aspekt får mindre betydelse för delprovresultatet än de övriga aspekterna. Det är alltså tre aspekter som bedöms i delprov A, Innehåll, Genomförande och Presentationstekniskt hjälpmedel.

Så här ser en bedömningsmatris för delprov A, svenska nivå 1 ut:

Bedömningsmatris delprov A – svenska nivå 1

Samtliga aspekter ska bedömas utifrån sin kvalitet i den aktuella kommunikationssituationen (se vänstra kolumnen). Det elevanförande som utifrån matrisen uppnår ett högre krav förutsätts också ha uppnått motsvarande lägre krav.

Aspekter	0	Aspektnivå 1	Aspektnivå 2	Aspektnivå 3
Innehåll Relevans och disposition utifrån kommunikationssituationen <i>Intellectio</i> <i>Inventio</i> <i>Dispositio</i>		Innehållet är till viss del anpassat till temat samt strukturerat på ett sammanhängande sätt. Taltiden är någorlunda anpassad till det givna tidsomfånget om 4 minuter.	Innehållet är utvecklat, relevant, anpassat till temat samt tydligt disponerat. Taltiden är anpassad till det givna tidsomfånget om 4 minuter (dvs. ca 3–6 minuter).	Innehållet är väl disponerat samt nyanseras genom att ämnet problematiseras eller ges vidgade perspektiv.
	☐	☐	☐	☐
Genomförande Framförande och språk utifrån kommunikationssituationen <i>Elocutio</i> <i>Memoria</i> <i>Actio</i>		Genomförandet utmärks av viss säkerhet och viss åhörarkontakt genom ett delvis situationsanpassat talat språk och kroppsspråk.	Genomförandet utmärks av relativt god säkerhet och åhörarkontakt genom ett situationsanpassat talat språk och kroppsspråk.	Genomförandet utmärks av säkerhet och god åhörarkontakt genom ett retoriskt effektivt talat språk och ett väl anpassat kroppsspråk.
	☐	☐	☐	☐
Presentationstekniskt hjälpmedel Hantering och relevans utifrån kommunikationssituationen <i>Elocutio</i> <i>Memoria</i> <i>Actio</i>		Presentationstekniska hjälpmedel hanteras med viss säkerhet så att innehållet tydliggörs i någon mån.	Presentationstekniska hjälpmedel hanteras med relativt god säkerhet så att innehållet stöds och tydliggörs.	Presentationstekniska hjälpmedel integreras väl i anförandet så att innehållet överlag förstärks på ett effektivt sätt.
	☐	☐	☐	☐

Aspekten Presentationstekniskt hjälpmedel viktas till 1/5, medan Innehåll och Genomförande viktas till 2/5 vardera, när anförandet omvandlas till ett delprovresultat.

Delprovsresultatet uttrycks i poäng och tas fram med hjälp av delprovsnyckeln nedan.

Tabell 3. Delprovsnycklar för delprov A, B och C

Delprov A				Del- provs- resultat
Aspektkombination				
Kombinationerna är sorterade utifrån aspektbetyg på Presentationstekniskt hjälpmedel (understruket)				
33 <u>3</u>	33 <u>2</u>			9
32 <u>3</u>	32 <u>2</u>	33 <u>1</u>		8
32 <u>3</u> , 22 <u>3</u>		32 <u>1</u>	33 <u>0</u>	7
21 <u>3</u>	31 <u>2</u> , 22 <u>2</u>	31 <u>1</u> , 22 <u>1</u>	32 <u>0</u>	6
30 <u>3</u> , 11 <u>3</u>	21 <u>2</u>	21 <u>1</u>	31 <u>0</u> , 22 <u>0</u>	5
	30 <u>2</u> , 11 <u>2</u>			4
20 <u>3</u>	20 <u>2</u>	30 <u>1</u> , 11 <u>1</u>	21 <u>0</u>	3
10 <u>3</u>		20 <u>1</u>	30 <u>0</u> , 11 <u>0</u>	2
	10 <u>2</u>	10 <u>1</u>	20 <u>0</u>	1
00 <u>3</u>	00 <u>2</u>	00 <u>1</u>	10 <u>0</u> , 00 <u>0</u>	0

Aspekten Presentationstekniskt hjälpmedel är viktad i delprov A. I delprovsnyckeln är den viktade aspekten understruken och låst på sin position. I delprov C samt för övriga aspekter i delprov A är ordningen utan betydelse.

Delprov B: läsförståelse

Från och med läsåret 2023–2024 gäller ger varje godtagbart löst uppgift 1 poäng. Ytterligare en förändring är att antalet texter och uppgifter har utökats något i syfte att öka provets tillförlitlighet. Andelen flervalsuppgifter i delprovet ökar gradvis i de nationella proven och har nu nått den andel som systemramverket föreskriver. Liksom i övriga delprov översätts elevens poäng på delprov B till ett delprovsresultat med hjälp av en delprovsnyckel. Här visas en preliminär delprovsnyckel för delprov B. Observera att kravgränserna kan ändras mellan proven.

Delprov B	
Poäng delprov B	Delprovsresultat
33–35	9
31–32	8
28–30	7
25–27	6
22–24	5
18–21	4
14–17	3
11–13	2
7–10	1
0–6	0

Delprov C: skriftlig framställning

Bedömningsmatrisen omfattar liksom tidigare tre aspekter: Innehåll, Disposition och Språk. Helhetsbedömningen har i tidigare bedömningsmodell fyllt funktionen att stärka bedömningens funktionella perspektiv genom att sammanfatta i vilken mån elevens text är anpassad till kommunikations-situationen. I bedömningen av delprov C lyfts det funktionella perspektivet för de tre olika aspekterna fram genom att bedömningen inriktas på anpassning till kommunikationssituationen.

Här presenteras en bedömningsmatris för delprov C, svenska som andraspråk nivå 1. Matrisen gäller en skrivuppgift som leder till en argumenterande text. Observera att detaljer i matrisen kan komma att ändras:

Bedömningsmatris till delprov C

Markera för varje aspekt vilken nivå eleven har uppnått.

Aspekter	0	Aspektnivå 1	Aspektnivå 2	Aspektnivå 3
Innehåll Innehållslig relevans och komplexitet samt kritisk läsning utifrån kommunikations-situationen	☐	Debattinlägget innehåller en i huvudsak självbärande argumentation. I argumentationen används källtexten på ett i huvudsak fungerande sätt. Det innebär att eleven skiljer på egna och andras tankar samt att källhänvisning finns om än inte helt fullständig.	Debattinlägget innehåller en självbärande och utvecklad argumentation. I argumentationen används källtexten på ett fungerande sätt. Det innebär att eleven skiljer på egna och andras tankar, att källhänvisningen infogas i texten, samt att det som används ur källtexten huvudsakligen är rättvisande återgivet och har relevans för den egna argumentationen.	Debattinlägget innehåller en effektiv argumentation som ger självständiga och relevanta perspektiv på ämnet eller i förhållande till källtexten. I argumentationen används källtexten på ett väl fungerande sätt. Det innebär att det som används är rättvisande återgivet och har tydlig relevans för den egna argumentationen.
Disposition Organisation av stoff samt textbindning utifrån kommunikations-situationen	☐	Texten är sammanhängande och uppvisar enkel textbindning.	Texten är tydligt disponerad genom att den utmärks av i huvudsak logisk organisation av stoffet och funktionell textbindning. Inramningen ska vara i huvudsak fungerande och styckeindelningen ska till övervägande del vara rimlig och synliggöra organisationen.	Texten är väldisponerad genom att den utmärks av logisk organisation av stoffet, balans mellan olika delar, korrekt styckemarkering och fungerande inramning.
Språk Språklig säkerhet och komplexitet samt stilistisk anpassning utifrån kommunikations-situationen	☐	Språket är begripligt, dvs. innehållet kan förstås utan alltför stor ansträngning, och det är i huvudsak anpassat till skriftspråkets normer för språkriktighet. Stilen är i någon mån anpassad till kommunikations-situationen.	Språket är tydligt och innehåller goda formuleringar. Kommunikationen fungerar överlag väl, dvs. språkliga normavikelser får förekomma förutsatt att förståelsen inte hindras. Stilen är delvis anpassad till kommunikations-situationen.	Språket är huvudsakligen säkert och kännetecknas av goda formuleringar. Kommunikationen fungerar väl, även om språket inte behöver vara genomgående normenligt. Stilen är anpassad till kommunikations-situationen.

Delprovsnyckeln för delprov C ser ut så här.

Delprov C	
Aspekt-kombination	Delprovsresultat
333	9
332	8
331, 322	7
321, 222	6
330, 311, 221	5
320, 211	4
310, 220, 111	3
210	2
300, 110	1
200, 100, 000	0